

только своеобразная, въ духѣ латино-уніатскаго фанатизма, окраска. Въ Холмскомъ Церковно-Археологическомъ музеѣ находится значительное количество актовъ за время епископства Терлецкаго, изъ коихъ нѣкоторые дополняютъ, объясняютъ, а по мѣстамъ исправляютъ рассказъ Суши. Два — три, наиболѣе важные изъ нихъ, помѣщаются нами ниже; остальными пользуемся въ изслѣдованіи.—Здѣсь сдѣлаемъ только замѣчаніе относительно послѣдняго извѣстія Суши о посѣщеніи Холма Петромъ Могилою и столкновеніи его съ Терлецкимъ. 1) Означенное посѣщеніе, по видимому, относится въ реляціи къ 1633 году,—именно Суша говоритъ, что Могила *вскорѣ* послѣ коронаціи Владислава IV, на пути изъ *Варшавы* въ Кіевъ, *Chelmat condescendit*. Но, какъ извѣстно, коронація Владислава происходила въ *Кракковѣ* и П. Могила послѣ нея отправился для своего посвященія на митрополию во Львовъ, гдѣ и пробылъ довольно долгое время; вѣтъ также основаній предполагать, чтобы новопосвященный митрополитъ заѣзжалъ въ Холмъ по пути изъ Львова въ Кіевъ. Посѣщеніе Могилою Холма (не довѣрять чему не имѣемъ основаній) всего вѣроятнѣе могло быть въ 1635 году, послѣ Варшавскаго сейма, на которомъ присутствовалъ нашъ митрополитъ и послѣ котораго предпринялъ продолжительную поѣздку по разнымъ городамъ своей митрополіи. 2) Самое столкновеніе Могилы съ Терлецкимъ носитъ анекдотическую окраску, причемъ послѣдній выставляется ревностнымъ и энергичнымъ пастыремъ, оберегающимъ свое словесное стадо отъ хищныхъ волковъ, а первый—человѣкомъ далеко не храбрымъ. Что Терлецкій способенъ былъ на дерзости,—это, разумѣется, не подлежитъ сомнѣнію; но болѣе чѣмъ сомнительно, чтобы Могилою эти дерзости были приняты такъ, какъ передаетъ намъ реляція Суши.

XXVII—XXVIII.

Два декрета правительственной комиссіи о предоставленіи православнымъ церквей въ городахъ Грубешовѣ и Лосичахъ.

1636 г. марта 3 и 13.

1) Року тысяча шест сот тридцат шостого, месеца марта пятогонадцат дня.

Перед урядомъ и акътами нинешъними вгродскими Володимерскими и передо мъною Петромъ Сосьновъским, бурмграбим и наместникомъ староства Володимерскаго, становъши очевисто славетьный Стефанъ Красковичъ, мещанинъ Грубешовский, именемъ всихъ меща-

новъ Грубешовскихъ не в унии будучихъ, для вписаня в книги нынешние кгородские Володимерские декретъ презъ их милости панов комисаровъ од его кор. милости, пана, пана нашего милостивого, на успокоение релии кгрещкое назначоныхъ и зосланныхъ, межи мещаны Грубешовскими учиненый, печатми ихъ милостей запечатованый, и руками подписаный, и о том всем ширей в себе обмовляющий, подал пер облятам, так се в себе мающий: Actum Hrubeszowiae, feria secunda post dominicam Laetae quadragesimalem proxima, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo sexto. My komisarze jego kr. mosci do uspokoienia dissidentes in religione ritus graeci, tu do miasta jego kr. mosci Hrubieszowa ziachawszy, jurisdictionem nostram commissarialem przez woznego generała koronnego szlachetnego Simona Wierznickiego fundowawszy, do uwagi ludzi w uniey y disuniey będących przystąpiliśmy; a iż o unitach speciali cura pytalismy się, tych, oprócz popa iednego Wasila z synem, a z zięciem y z trzecim Ważynskim mieszczańinem, więcey nie znalazzsy, onym cerkiew świętey Przczystey w rynku, niedawnemi czasy na unią fundowaną, zmurowaną, a przytym przywileiem jego kr. mosci utwierdzoną, s tey occasiey, że colatores a unito przodka swego recesserunt y do nieuniey powrocili, unitom przysądzamy, przytym y plac pusty świętey Piatnice ze wszystkimi przynależnościami, zdawna do tey cerkwie należącemi, mianowicie polmi, łąkami, y ogrody, lubo by u kogo inszego w używaniu byli, do tego placu świętey Piatnice oddaie my. Nieunitom zas, kturych turmatim lud wszyskiego miasta nam był ukazyny, cerkiew świętego Mikoły y drugą Czesnego Chresta, tak iako y tamte unitom aeternis temporibus przyszedszy w realną podaie my possessią, a to pod jurisdictionią władyki Łuckiego nieunita, teraz y na potym będącego, s tą iednak declaratią, żeby pop unicki na imie Wasil, ktory na ten czas mieszkał u świętego Mikoły, ponieważ że go wszyscy odstąpili parafianie, przeniół się ex nunc do tey świeżo murowaney a od nas unitem przysądzoney cerkwie, gdzie my na ten czas żadnego pastyrza nie zastali, y tam aby in pacifica possessione sub jurisdictione władyki Chełmskiego unita zostawał, miec chcemy. Co aby od obudwoch stron trzymano wiecznemi czasy było, vadium, w constituciey specificowane, na takowego publicae poenis et concordiae violatorem inponimus, także aby do urzędow mieskich rowno z drugimi przypuszczeni bywali, nakazuemy.—У того декрету печатей притисненых их милостей панов комисаров чотыри, а подпис рук

тymi словами: Stanisław Gabriel z Rytwian Zborowsky, starosta Horodelsky, dworzanin pokoiowy y director commissiey jego kr. mosci. Ian Staniszewsky, klucznik Łucky, secretarz y commissarz krola jego mosci, *m. p.* Hrehory Czetwertensky, commissarz krola jego mosci, *m. p.* Andrzej Zahorowsky, dworzanin y commissarz jego kr. mosci, *m. p.* А таѣ я буркграбя тотъ декретъ комъисарскій за прозбою вышъменованого подаваючого принявъши, с початъку увес ажъ до конца, таѣ яко се в себе маеть написанный и поданный ест, до книгъ нынешнихъ вгородскихъ Володимерскихъ, самый орыгинал его тому подаваючому выдати розказавши, уписати есми казал,—и естъ уписанъ.

(Изъ вродской Владимірской книги, находящейся въ Кіевскомъ Центральномъ Архивъ подъ № 1003; л. 304).

II) Року тисеча шестсотъ чотырдесять четвертого, месеца июня второго дня.

На вряде вгородскомъ, в замъку его кор. милости Луцъкомъ, передо мною Аньдреемъ Гуляницкимъ наместникомъ подстароства Луцъкого и книгами нынешними вгородскими Луцъкими, становши очевисто велебный в Богу отецъ Пахомий Пацьковъскій, игумень Дрокчицкій, для вписаня до книгъ нынешнихъ вгородскихъ Луцкихъ подалъ перъ облятамъ декретъ, през их милост пановъ комисаровъ в справе дисунитовъ з унитамы в месте Лосици знайдуючимъсе, въ року прошломъ тисеча шестсотъ тридцать шостомъ ферованный, яко о томъ тотъ декретъ шырей в себе маеть,—жадаючы, абы принять и до книгъ уписанъ былъ; которого я врьдъ до книгъ приймуочы, чыталомъ, и так се в себе письмомъ польскимъ писанный маеть: Actum in oppido Lосice, feria quinta post Dominicam Passionis proxima, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo sexto. My commissarze jego kr. mosci do uspokoienia dissidentes in religione ritus Graeci, ziachawszy tu do Łосic miasta jego kr. mosci, jurisdictionem nostram commissarialem przez woznego jenerała coronnego szlachetnego Szymona Wierznickiego fundowawszy, do uwagi ludzi w uniey y nieuniey będących przystompilismy; naprzod o unitach, z pilnoscią pytalismysię, o których żadney zasiągnąc wiadomosci nie mogliśmy; nieunicy zas wszyscy z swieszczennikami swemi parafianie declarowali się, że przy disuniey stoią y абы przy niey zachowani были проszą. Przeto my onych przy tymъże, ktore palam unanimiter recognoverunt, zostawuemy wyznaniu y cerkwie onym

obiedwie przysądzamy, to iest, iedne świętego Michała w miescie, drugą świętey Przechystey na przedmiesciu. A to pod jurizditią władyki Łuckiego nicunita, teraz y na potym będącego, praecavendo iednak, iezeli by na potym unit się iaki nalazł, obywatel miasta tamecznego, ktory by cerkwye potrzebował, tedy powinni panowie disunici plac kupic na zbudowanie cerkwie z cmentarzem unitom sposobny; co aby obiedwie strone firmiter et sine praepeditioe trzymali, miec chcemy, wkładając na transgressora vadium, w constituciey specificowane. У того декрету при печатехъ подьписъ рукъ ихъ милости пановъ комъмисаровъ тыми словы: Stanistaw Gabriel z Rytwian Zborowsky, horod. star. director comm. Jego Kr Mości, m. p. Jan Staniszewsky, kluczник Łucky secret. y commissarz krola jmcі m. p. Hrehory Czetwertensky commissarz jego kr. mosci m. p. Andrzey Zahorowsky dworz. y commissarz jego kr. mosci m. p. Который же то декретъ за поданемъ и прозьбою вышменованою подаваючого, а за принятемъ моимъ урядовымъ, с початьку увесъ, ажъ до коньца, до книгъ нинешнихъ кгродскихъ Луцкихъ естъ въписанъ.

(Изъ гродской Луцкой книги, хранящейся въ Киевскомъ Центральномъ Архивѣ, подъ № 2161; л. 953 об.)

Примѣч. 1) Постановленія правительственной комиссіи о передачѣ церковей православнымъ въ городахъ: *Кременецъ* (18 февр. 1636 г.), *Дроичинъ* (14 марта того же года) и *Бѣльскъ* (17 марта того же года) напечатаны въ 1 ч. VI т. Архива Юго-Зап. Россіи подъ №№ CCLXXXIX—CCXCI (стр. 718—725).

2) Въ Холмскомъ Церковно-Археолог. музеѣ находится письмо (подлинникъ) Грубешовскаго ландвойта Войцѣха Брашонича къ холмскому униатскому епископу Меѳ. Терлецкому, писанное 17 марта 1636 года, слѣдовательно, вскорѣ послѣ приѣзда въ Грубешовъ королевскихъ комиссаровъ. Изъ этого письма приводимъ слѣдующее (имѣющее прямое отношеніе къ первому изъ напечатанныхъ нами декретовъ) мѣсто: „*My teraz . . . consules rytus Lachici, tak y ia na tym urzędzie Lentwoytowskim nie chcemy z schismatikami zasiadac y po tey iawney Rebelliey (намекъ на декретъ комиссаровъ) protestatią przeciwko collegom naszym, z ktoremisny przed tym iako z unitami zasiadali, nie wiedząc co pod pokrywką się taielo, uczyniwszy*“ . . et caet.